

УДК 339.722

Вінницький С.І.,
аспірант* , викладач кафедри міжнародного
менеджменту та маркетингу
Тернопільський національний економічний університет

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ФОРМУВАННІ ТА ВИКОРИСТАННІ ЗОЛОВОВАЛЮТНИХ РЕЗЕРВІВ

Постановка проблеми. Глобальні фінансові дисбаланси, фінансова глобалізація та інтернаціоналізація, зростання глобальної ліквідності, нестабільність валютних курсів та інші суттєві зміни, які відбуваються на світовому фінансовому ринку, актуалізували дослідження проблем ефективного управління золотовалютними резервами (ЗВР). В умовах світової фінансової кризи валютні резерви відіграють ключову роль в забезпеченні стабільності національної валюти та досягненні макроекономічної рівноваги.

Важливість дослідження сучасних тенденцій у формуванні та використанні золотовалютних резервів зумовлюють актуальність даної теми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам, пов'язаним із експансією глобальних валютних резервів, її причинам та наслідкам, зміні ролі золотовалютних резервів у глобальній економіці присвячені праці таких вчених-економістів: Ж. Айзенман [1], Г. Генберг[2], В.В. Козюк [3], М. Обстфельд [4]. Вагомий внесок у розробку теоретичних та методологічних основ управління золотовалютними резервами зробили такі вчені: О.В. Дзюблюк [5], В.С. Стельмах [6], А.М. Мороз та М.Ф. Пуховкіна [7], Т.Д. Косова та О.О. Папаїка [8].

Незважаючи на значний обсяг напрацювань у зазначеній сфері, і до тепер не вирішеними до кінця залишаються проблеми, пов'язанні із суттєвим зростанням золотовалютних резервів та їх роллю в забезпеченні глобальної фінансової стабільності. Усе це визначає актуальність обраної теми та спонукає до подальших пошуків.

Постановка завдання. Метою дослідження є уточнення поняття золотовалютні резерви та їх призначення, дослідження сучасних тенденцій у формуванні міжнародних резервів.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах розвинутої ринкової економіки основними інструментами валютної політики центрального банку є економічні інструменти, можливість ефективного використання яких в значній мірі залежить від ефективності управління золотовалютними резервами.

Згідно із визначенням Міжнародного валютного фонду, міжнародні резерви – це зовнішні активи, які знаходяться у вільному розпорядженні органів грошово-кредитного регулювання та контролюються ними в цілях задоволення потреби у фінансуванні платіжного балансу, проведення інтервенцій на валютних ринках для здійснення впливу на валютний курс та в інших відповідних цілях [9, с. 111].

Розглянемо традиційні погляди щодо призначення золотовалютних резервів (табл. 1).

Таблиця 1

Узагальнення поглядів щодо призначення золотовалютних резервів

Автори / Джерело	Призначення золотовалютних резервів
1	2
МВФ / Balance of payments and international investment position manual. Sixth Edition	1. фінансування платіжного балансу; 2. проведення інтервенцій на валютних ринках для впливу на валютний курс; 3. підтримання довіри до національної валюти та економіки 4. основа для іноземних запозичень [9, с.111].
Карбау Р. / Міжнародна економіка: підручник	1. фінансування тимчасової нерівноваги платіжної позиції країни [10, с. 611].
Стельмах В.С. / Монетарна політика національного банку України: сучасний стан та перспективи змін	1. забезпечення внутрішньої і зовнішньої стабільності грошової одиниці [6, с. 171].
Косова Т.Д., Папаїка О.О. / Центральний банк і грошово-кредитна політика : навч. посіб.	1. здійснення міжнародних розрахунків; 2. проведення валютних інтервенцій з метою регулювання курсу національної грошової одиниці [8, с. 287].

* Науковий керівник: Сохацька О.М. – д.е.н., професор

продовження табл. 1

1	2
Дзюблюк О.В. / Валютна політика: підручник	1. забезпечення міжнародних торгово-економічних і кредитно-фінансових відносин, що здійснюються на рівні держав, належною кількістю платіжних засобів; 2. покриття дефіциту платіжного балансу; 3. проведення девізної політики центральним банком через валютні інтервенції на ринку [5, с. 327].
Мороз А.М., Пуховкіна М.І., Савлук М.І. та ін. / Центральний банк та грошово-кредитна політика: підручник	1. підтримання на потрібному рівні попиту на гроші і пропозиції грошей 2. підтримання обмінного курсу національної валюти [7, с. 25].

Джерело : складено автором на основі [5-10]

Більшість авторів сходяться на думці, що призначенням золотовалютних резервів є фінансування дефіциту платіжного балансу. Але більш правильно нам видається позиція Роберта Карбау, який зазначає, що ЗВР дозволяють фінансувати тимчасовий дефіцит платіжного балансу [10, с. 611].

Призначенням золотовалютних резервів є також проведення валютних інтервенцій. Це є більш актуальною для країн, які проводять політику фіксованого валютного курсу або керованого плавання. Крім того валютні резерви можуть використовуватись для цілей грошово-кредитної політики. Купуючи та продаючи іноземну валюту за національну на внутрішньому валютному ринку, монетарні органи країни можуть впливати на пропозицію грошей в країні.

Гіпертрофія міжнародних резервів у 2000-х роках, що пов'язана із Азійською кризою, спонукала багатьох вчених до перегляду традиційної ролі ЗВР у монетарній політиці [1; 2; 4]. Дослідники зійшлись на думці, що в умовах формування нової фінансової архітектури зростає роль міжнародних резервів, як важелів протистояння глобальним фінансовим кризам. Тому, на додачу до традиційних поглядів щодо призначення золотовалютних можна додати самострахування від імперфекцій глобальних ринків капіталу [3, с. 410].

Визначимо основні вимоги, яким повинні відповідати валютні резерви, щоб ефективно виконувати свої функції. Оскільки золотовалютні резерви є важливим елементом монетарної політики загалом та валютної політики зокрема, вони повинні знаходитись в розпорядженні органу грошово-кредитного регулювання та під його прямим контролем. Так як орган грошово-кредитного регулювання повинен мати можливість в короткий термін отримати необхідну кількість міжнародних ліквідних засобів платежу для цілей валютної політики, то другою вимогою до золотовалютних резервів є їх легко доступність для використання.

Враховуючи основні характерні ознаки золотовалютних резервів, можна дати наступне визначення. Офіційні золотовалютні резерви – запаси міжнародних платіжних засобів та іноземних ліквідних активів, які належать державі, знаходяться в розпорядженні та під прямим контролем органів грошово-кредитного-регулювання і є легкодоступними для використання з метою фінансування тимчасового дефіциту платіжного балансу, забезпечення міжнародних розрахунків держави належною кількістю платіжних засобів, проведення девізної політики та страхування від імперфекцій глобальних ринків капіталу.

Згідно із даними Світового банку, станом на 31 грудня 2013 року сукупні золотовалютні резерви світу становили 12,6 трлн. дол., що складає 16,68% від сукупного ВВП світу. В 1960 р. сукупні золотовалютні резерви світу становили 0,06 трлн. дол. або 4,4% від сукупного ВВП світу [11]. Таким чином, за період у 53 роки сукупні обсяги ЗВР зросли у 209 разів, а відношення ЗВР до ВВП - у 3,79 разів.

За 53 роки ланцюговий приріст золотовалютних резервів був від'ємним 8 разів, тобто близько 15% часу (рис 1). Одне скорочення відбулось в 60-х роках на 7,81 % після значного росту на 14,41 %, наступне - у 70-х роках на 10,27% після сильного росту на 43,8%. В першій половинні 80-х років відбулось три скорочення ЗВР на 22,8%, 8,39% та 7,4%, і ще одне скорочення трапилось в другій половинні 1980-х років після сильного росту на 31,86 %. Починаючи із 1990 року, суттєвих скорочень ЗВР не відбувалось.

Як видно із рис. 1, темпи приросту демонстрували певну циклічність, значне їх зростання відбувалось протягом періодів від 3 до 5 років, причому закінчувались ці періоди раптово із від'ємним темпом в наступному році, що свідчить про певну циклічність та періодичність. Дана особливість зникла, починаючи із 1997 року, коли відбулось незначне скорочення ЗВР на 0,56 %. Можна зробити висновок, що із середини 1990-х років ХХ століття характер динаміки золотовалютних резервів змінився і потребує окремого вивчення без врахування попередніх років. Розглянемо динаміку ЗВР за період з 1998 по 2013 рр. (рис. 2).

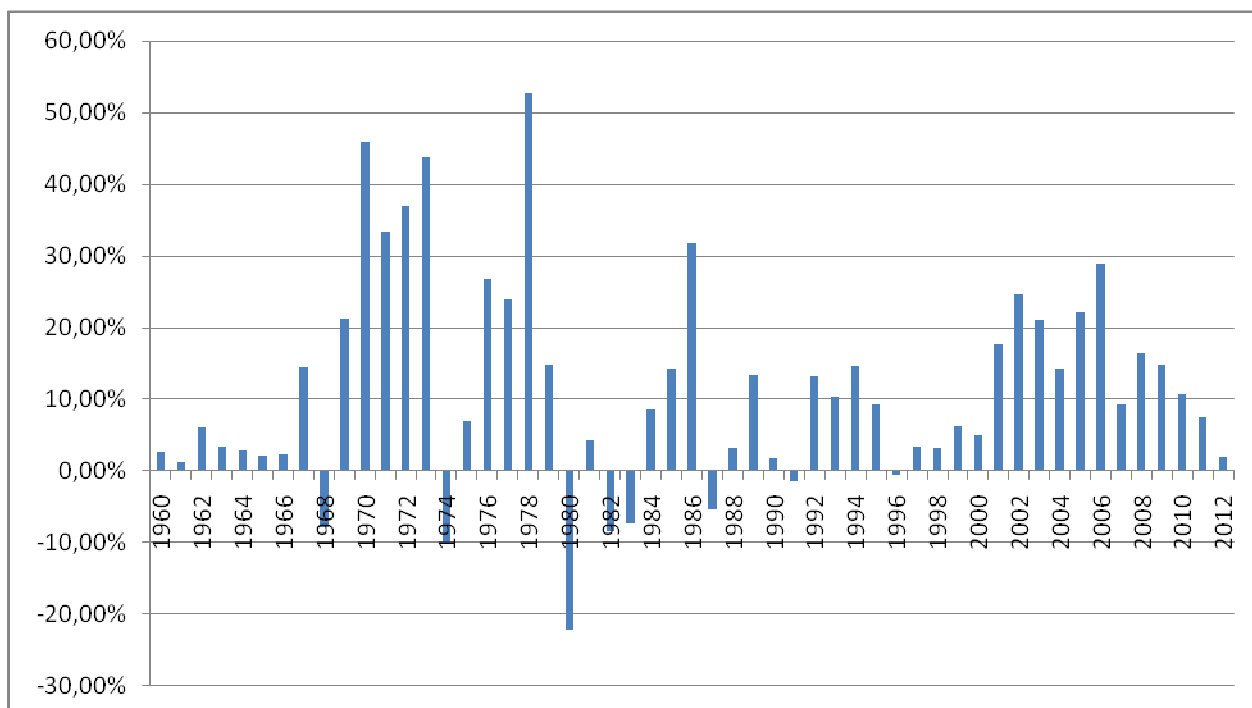

Рис. 1. Ланцюговий темп приросту золотовалютних резервів за період 1960-2013 рр.
Джерело : побудовано автором на основі [11]

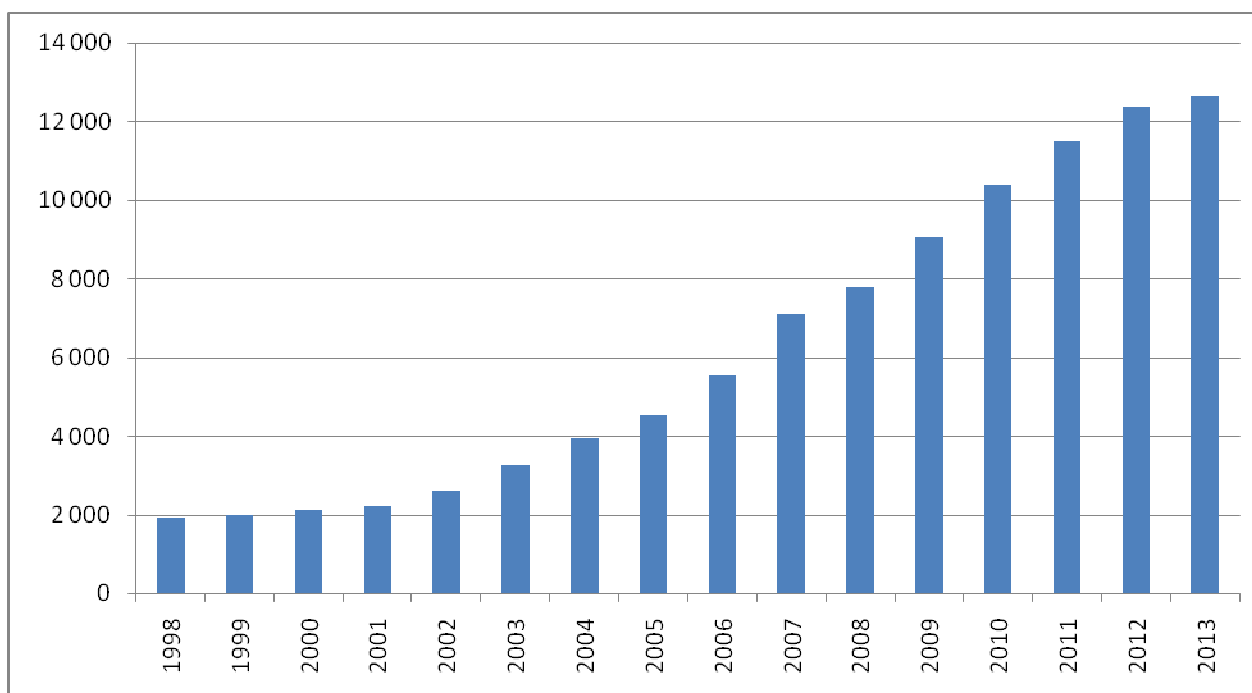

Рис. 2. Динаміка золотовалютних резервів за період 1998-2013 рр., млрд. дол.
Джерело : побудовано автором на основі [11]

На початку вибраного періоду золотовалютні резерви залишались відносно стабільними. Починаючи із 2002 року, вони почали стабільно приростати до 2013 р., коли приріст уповільнився. Середнє значення коефіцієнту росту (\bar{x}) становило 12,96%, коефіцієнт росту змінював своє значення за вказаний період в діапазоні від 2,03% до 28,87%, при цьому стандартне відхилення (σ) становило 8,32%.

Оскільки в кінцевому підсумку джерелом поповнення ЗВР є валовий внутрішній продукт, розглянемо динаміку золотовалютних резервів у відношенні до ВВП. Для більш детального

порівняння характеру зміни обсягів ЗВР та ВВП визначимо їх числові характеристики за десятирічні періоди (табл. 2; 3).

Таблиця 2

Показники динаміки золотовалютних резервів світу за 1960-2013 рр.

Рік	ЗВР, млрд. дол.	Коефіцієнт росту	Середньо-річний коефіцієнт росту	Кількість років падіння обсягів ЗВР	Приріст ЗВР, млрд. дол.
1960	60,26				
1970	94,52	1,57	1,046	1	34
1980	959,38	10,15	1,261	1	865
1990	1 199,38	1,25	1,023	4	240
2000	2 121,01	1,77	1,059	2	922
2010	10 387,18	4,90	1,172	0	8 266
2013	12 617,32	1,21	1,067	0	2 230
Весь період		209	1,106	8	12 557,07

Джерело : складено автором на основі [11]

Таблиця 3

Показники динаміки ВВП світу за 1960-2013 рр.

Рік	ВВП, млрд. дол.	Коефіцієнт росту	Середньорічний коефіцієнт росту	Кількість років падіння обсягів ЗВР	Приріст ВВП	ЗВР/ВВП, %
1960	1 369					4,4
1970	2 954	2,16	1,080	0	1 585	3,2
1980	11 161	3,78	1,142	0	8 207	8,6
1990	22 519	2,02	1,073	1	11 358	5,3
2000	33 227	1,48	1,040	2	10 708	6,4
2010	65 238	1,96	1,070	2	32 010	15,9
2013	75 622	1,16	1,050	0	10 384	16,7
Весь період		55	1,079	5	74 253	

Джерело : складено автором на основі [11]

В таблицях 2 та 3 можна побачити, що за розглянутий період середньорічні темпи росту ЗВР становили 1,106, а ВВП – 1,079. При цьому, ВВП зростало швидше ніж ЗВР протягом двох з п'яти десятиліть (1960-1970 рр., 1980-1990 рр.). Варто відмітити, що протягом 1970-1980 рр. та 2000-2010 рр. золотовалютні резерви зросли в 10,15 та 4,9 разів відповідно, при цьому на стільки суттєвого зростання ВВП не відбулось, внаслідок чого частка резервів по відношенню до ВВП за ці періоди зросла з 3,2 % у 1970 р. до 8,6 % у 1980 р. та з 6,4 % у 2000 р. до 15,9 % у 2010 р. При тому, що золотовалютні резерви зростали швидше ніж ВВП, кількість років, коли відбувалось скорочення ЗВР було більшою ніж кількість років коли скорочувалось ВВП (8 проти 5). Тому можна зробити висновок, що динаміка ЗВР є більш непередбачуваною ніж динаміка ВВП.

Розглянемо динаміку ЗВР у відсотках від ВВП за вказаний період (рис. 3). Як видно із графіка, ЗВР у відсотках від ВВП змінювався не рівномірно, на фоні довгострокового зростання були періоди коли даний показник скорочувався (1961-1969 рр. та 1981-1992 рр.), а починаючи із 1992 року, формується довгостроковий тренд стабільного зростання, який значно посилюється, починаючи із 2002 року та закінчуючись у 2012 році. За цей період розмір ЗВР у відсотках до ВВП зріс із 6,74% у 2001 р. до 16,82% у 2012, тобто на 10,8%, що склало в середньому 0,92% за період в одинадцять років, хоча був один рік (2008), коли даний показник скоротився на 0,08%.

Можна зробити припущення, що, починаючи із 2013 року, довгостроковий тренд стабільного зростання ЗВР по відношенню до ВВП закінчився. Визначимо емпіричну функцію регресії за період з 1992 р. по 2013 р. Для визначення типу зв'язку між ЗВР та ВВП побудуємо поле кореляції (рис. 4).

Виходячи із характеру розміщення точок на рис. 5, можна зробити припущення про лінійний характер зв'язку між ЗВР та ВВП. Методом найменших квадратів визначимо параметри емпіричної функції регресії.

Рівняння має вигляд: $y=0,23x-5300$. На рис. 4 зображено фактичні значення обсягів ЗВР та отриману нами емпіричну лінію регресії. Середня відносна помилка апроксимації становить 13,11%. Значущість рівняння регресії $R^2=0,9757$.

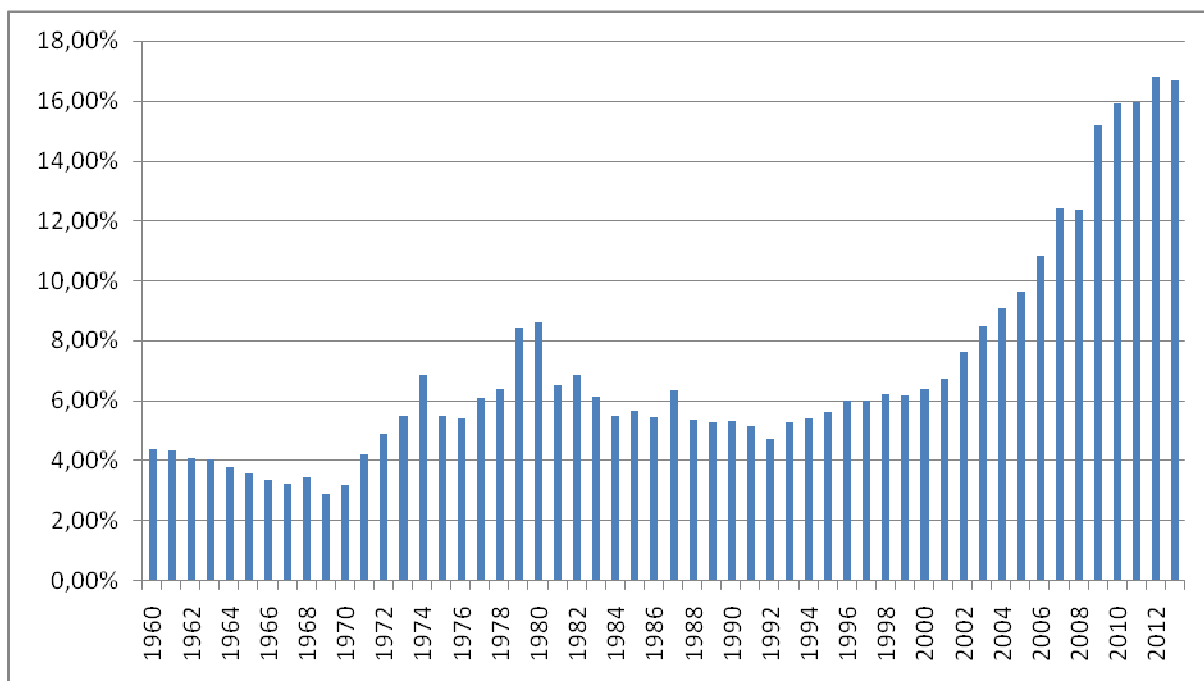

Рис. 3. Золотовалютні резерви світу у % від ВВП за період 1950-2013 рр.

Джерело : побудовано автором на основі [11]

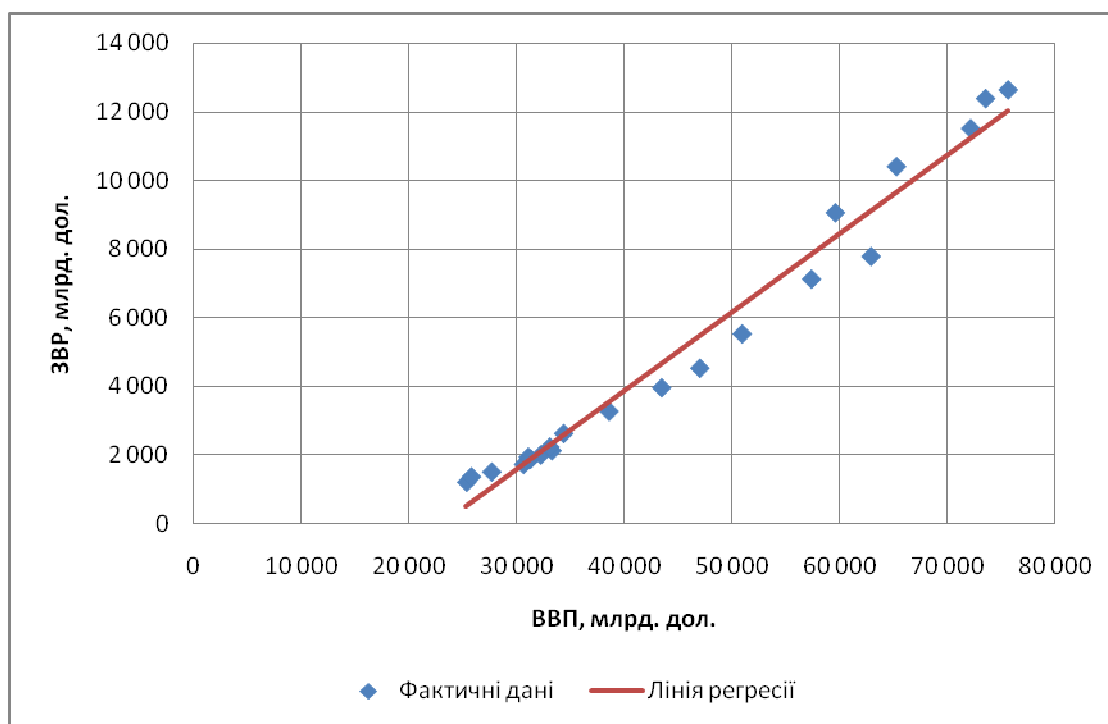

Рис. 4. Поле кореляції між золотовалютними резервами і ВВП світу та емпірична функція регресії.

Джерело : побудовано автором на основі [11]

Згідно прогнозу Світового банку, оціночне значення зростання ВВП світу в 2014 році становить 2,60%, при цьому фахівці банку прогнозують щорічне зростання на наступні 3 роки: 2015 -3,00%, 2016 - 3,30%, 2017 - 3,20% [12]. Підставивши прогнозні значення ВВП в рівняння регресії, отримаємо прогнозні значення обсягів золотовалютних резервів: 2015 р. - 13 025 млрд. дол., 2016 р. - 13 629 млрд. дол., 2017 р. - 14 235 млрд. дол.

За період з 1960 р. по 2013 р. обсяги золотовалютних резервів світу суттєво приросли. З середини 90-х років минулого століття незначне скорочення золотовалютних резервів відбулось лише раз, у 2008 році на початку світової фінансової кризи. Це на перший погляд суперечить уявленню про призначення золотовалютних резервів. Можна зробити висновок, що під час кризи органи грошово-кредитного регулювання прийняли рішення не використовувати золотовалютні резерви з метою уникнення девальвації національних валют по відношенню до долара США. Із вищезазначеного виникає логічне запитання, що ж є причиною зростання золотовалютних резервів, якщо вони більше не слугують засобом пом'якшення наслідків валютно-фінансових криз. Проте, якщо взяти до уваги призначення ЗВР, згідно Р.Карбау, та той факт, що криза 2008 року носила системний глобальний характер, то реакція органів грошово-кредитного регулювання видається більш зрозумілою. Адже головне призначення міжнародних резервів, згідно Карбау, полягає у фінансуванні саме тимчасового дефіциту платіжного балансу. У випадку системної глобальної кризи девальвація національних валют дозволяє швидше пристосуватись до нових зовнішніх умов.

Висновки з проведеного дослідження. Гіпертрофія міжнародних резервів у 2000-х роках зумовила перегляд традиційної ролі ЗВР у монетарній політиці. До традиційних поглядів щодо призначення золотовалютних резервів можна додати самострахування від імперфекцій глобальних ринків капіталу. Таким чином, золотовалютні резерви можна визначити як запаси міжнародних платіжних засобів та іноземних ліквідних активів, які належать державі, знаходяться в розпорядженні та під прямим контролем органів грошово-кредитного регулювання і є легкодоступними для використання з метою фінансування тимчасового дефіциту платіжного балансу, забезпечення міжнародних розрахунків держави належною кількістю платіжних засобів, проведення девізної політики та страхування від імперфекцій глобальних ринків капіталу.

Проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що період експоненціального зростання золотовалютних резервів завершився, хоча розміри ЗВР продовжують зростати і, згідно прогнозу, до 2017 р. досягнуть рівня 14 235 млрд. дол.

Проблеми подальшого росту золотовалютних резервів є надзвичайно важливими як з позиції глобальних монетарних процесів, так і з позиції управління активами надлишкових резервів. Подальших досліджень потребують проблеми ефективного управління надлишковими золотовалютними резервами, формування їх оптимальної валютної та інвестиційної структури.

Бібліографічний список

1. Aizenman J., Cheung Y.-W., Ito H. International Reserves Before and After the Global Crisis: Is There No End to Hoarding? // NBER Working Paper. – 2014. – No. 20386. [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.nber.org/papers/w20386.pdf>
2. International reserves : IMF concerns and country perspectives / [prepared by an IEO team led by Hans Genberg]. – Washington, D.C. : International Monetary Fund, 2012. [Electronic resource]. – Access mode: http://www.ieo-imf.org/ieo/files/completedevaluations/IR_Main_Report.pdf
3. Козюк В.В. Монетарні засади глобальної фінансової стабільності : монографія / В.В. Козюк. – Тернопіль : THEU, 2009. – 725 с.
4. Obstfeld M., Shambaugh J. C., Taylor A. M. Financial Stability, the Trilemma, and International Reserves. // NBER Working Paper. – 2008. – №14217 [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.nber.org/papers/w14217>
5. Дзюблюк О.В. Валютна політика : підручник / О.В. Дзюблюк. – К. : Знання, 2007. – 422 с.
6. Стельмах В.С. Монетарна політика Національного банку України: сучасний стан та перспективи змін / В.С. Стельмах. – К. : Центр наукових досліджень НБУ, 2009. – 404 с.
7. Центральний банк та грошово-кредитна політика : підручник / А.М. Мороз, М.Ф. Пуховкіна, М.І. Савлук та ін. – К. : КНЕУ, 2005. – 556 с.
8. Косова Т.Д. Центральний банк і грошово-кредитна політика / Т.Д. Косова, О.О. Папаїка та ін. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 328 с.
9. Balance of payments and international investment position manual. Sixth Edition. Washington, D.C., 2009. – International Monetary Fund. – 351 p. [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/bop/2007/pdf/bpm6.pdf>.
10. Карбау Р. Міжнародна економіка / Р. Карбау. – Суми: Козацький вал, 2004. – 652 с.
11. Офіційний сайт Світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://data.worldbank.org/indicator/all>
12. Global Economic Prospects 2015: Having Fiscal Space and Using It. Washington, DC: World Bank, 2015. [Electronic resource]. - Access mode: <https://www.worldbank.org/en/publication/global-economic-prospects/summary-table>

References

1. Aizenman, J., Cheung, Y.-W., Ito, H. (2014), International Reserves Before and After the Global Crisis: Is There No End to Hoarding? NBER Working Paper, available at: <http://nber.org/papers/w20386.pdf>
2. IMF (2012), International reserves: IMF concerns and country perspectives, [prepared by an IEO team led by Hans Genberg], Washington, available at: http://ieo-imf.org/ieo/files/completedevaluations/IR_Main_Report.pdf
3. Koziuk, V.V. (2009), *Monetarni zasady hlobalnoi finansovoi stabilnosti* [Monetary foundations of global financial stability], TNEU, Ternopil, 725 p.
4. Obstfeld, M., Shambaugh, J.C. and Taylor, A.M. (2008), Financial Stability, the Trilemma, and International Reserves, NBER Working Paper №14217, available at: <http://nber.org/papers/w14217>
5. Dziubliuk, O.V. (2007), *Valiutna polityka* [Monetary policy], Znannia, Kyiv, Ukraine, 422 p.
6. Stelmakh, V.S. (2009), *Monetarna polityka Natsionalnoho banku Ukrainy: suchasnyi stan ta perspektyvy zmin* [The monetary policy of the National Bank of Ukraine: Current State and Prospects of changes], Tsentralnyy naukovykh doslidzhen NBU, Kyiv, Ukraine, 404 p.
7. Moroz, A.M., Pukhovkina, M.F. and Savluk, M.I. (2005), *Tsentrnyi bank ta hroshovo-kredytna polityka* [The Central Bank and monetary policy], KNEU, Kyiv, Ukraine, 556 p.
8. Kosova, T.D. and Papaika, O.O. (2011), *Tsentrnyi bank i hroshovo-kredytna polityka* [The Central Bank and monetary policy], Tsentralnyy naukovykh doslidzhen NBU, Kyiv, Ukraine, 328 p.
9. IMF (2009), Balance of payments and international investment position manual, Washington, 351 p., available at: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/bop/2007/pdf/bpm6.pdf>
10. Karbau, R. (2004), *Mizhnarodna ekonomika* [International Economics], Kozatskyi val, Sumy, Ukraine, 652 p.
11. The World Bank official site [WWW resource], available at: <http://data.worldbank.org/indicator/all>
12. World Bank (2015), Global Economic Prospects 2015: Having Fiscal Space and Using It, Washington, available at: <https://worldbank.org/en/publication/global-economic-prospects/summary-table>

Вінницький С.І. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ФОРМУВАННІ ТА ВИКОРИСТАННІ ЗОЛОВОВАЛЮТНИХ РЕЗЕРВІВ

Мета. Метою дослідження є уточнення поняття золотовалютні резерви та їх призначення, дослідження сучасних тенденцій у формуванні міжнародних резервів.

Методика дослідження. Теоретико-методологічною базою даного дослідження стали наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених з проблем, пов'язаних із управлінням офіційними золотовалютними резервами. У процесі дослідження використано загальнонаукові і спеціальні методи наукового пізнання, зокрема: наукової абстракції та логічного аналізу (для уточнення сутності процесу управління золотовалютними резервами та їх призначення), кореляційно-регресійного аналізу (для прогнозування динаміки золотовалютних резервів).

Результати. Уточнено поняття золотовалютні резерви, систематизовано погляди різних вчених на призначення золотовалютних резервів. Проаналізовано сучасні тенденції у формуванні міжнародних резервів, на основі проведеного кореляційно-регресійного аналізу зроблено прогноз динаміки золотовалютних резервів.

Наукова новизна. Уточнено сутність поняття золотовалютні резерви, проаналізовано сучасні тенденції накопичення золотовалютних резервів та зроблено прогноз їх динаміки.

Практична значущість. Отримані результати дослідження можуть бути використанні при формуванні інвестиційної декларації управління золотовалютними резервами.

Ключові слова: міжнародні резерви, динаміка золотовалютних резервів, призначення золотовалютних резервів.

Vinnitskyi S.I. CURRENT TRENDS IN THE FORMATION AND USE OF INTERNATIONAL RESERVES

Purpose. The study aims to clarify the concept of reserves and their purpose, the study of modern trends in the formation of international reserves.

Methodology of research. Theoretical and methodological basis of the study were scientific works of domestic and foreign scientists on issues related to the management of official reserves. The study used general scientific and special methods of scientific knowledge, in particular: abstraction and logical analysis (to clarify the nature of foreign exchange reserves management process and functions), correlation and regression analysis (to predict the dynamics of reserves).

Findings. Specified the concept of reserves, systematized views of different scientists on purpose of international reserves. Analyzed current trends in the formation of international reserves, on the basis of correlation-regression analysis of the dynamics FX reserves forecast is done.

Originality. Specified the essence of the concept of reserves, analyzed current trends of foreign reserves accumulation and the forecast of their dynamics is done.

Practical. The obtained results of the study can be used in the formation of investment management declarations of FX reserves.

Key words: international reserves, foreign reserves dynamics, purpose of FX reserves.

Винницький С.И. СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ В ФОРМИРОВАНИИ И ИСПОЛЬЗОВАНИИ ЗОЛОТОВАЛЮТНЫХ РЕЗЕРВОВ

Цель. Целью исследования является уточнение понятия золотовалютные резервы и их назначения, исследования современных тенденции в формировании международных резервов.

Методика исследования. Теоретико-методологической базой данного исследования стали научные труды отечественных и зарубежных ученых по проблемам, связанным с управлением официальными золотовалютными резервами. В процессе исследования использованы общенаучные и специальные методы научного познания, в частности: научной абстракции и логического анализа (для уточнения сущности процесса управления золотовалютными резервами и их назначения), корреляционно-регрессионного анализа (для прогнозирования динамики золотовалютных резервов).

Результаты. Уточнено понятие золотовалютные резервы, систематизированы взгляды различных ученых на назначение золотовалютных резервов. Проанализированы современные тенденции в формировании международных резервов, на основе проведенного корреляционно-регрессионного анализа сделан прогноз динамики золотовалютных резервов.

Научная новизна. Уточнена сущность понятия золотовалютные резервы, проанализированы современные тенденции накопления золотовалютных резервов и сделан прогноз их динамики.

Практическая значимость. Полученные результаты исследования могут быть использованы при формировании инвестиционной декларации управления золотовалютными резервами.

Ключевые слова: международные резервы, динамика золотовалютных резервов, назначение золотовалютных резервов.

УДК 321:303.01

*Остапчук В.О.,
аспірант,*

Тернопільський національний економічний університет

СУТНІСТЬ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В КОНТЕКСТІ НЕОБХІДНОСТІ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Існуюча в Україні система органів виконавчої влади не задовольняє потреби суспільства. Тому у країні необхідно реалізувати низку реформ політичного та соціально-економічного характеру, зокрема комплексну децентралізацію, спрямовану на підвищення ефективності державного сектору економіки країни та значне покращення якості життя населення, вдосконалення захисту прав та законних інтересів громадян.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми здійснення децентралізації вивчали такі науковці, як О. Бабич [1; 2], А. Бондаренко [4], В. Борденюк [5], І. Грицьак [6], В. Карпенко [7], А. Коваленко [8], А. Крусян [9], А. Матвієнко [11], О. Молдован [12; 13], І. Пахомов [15], Т. Сало [17], О. Скрипнюк [18] та ін. Переважним чином згадані автори намагались дати узагальнене визначення терміну «децентралізація» без конкретного контексту, а тому залишається потреба здійснити обґрунтування необхідності здійснювати згаданий процес в контексті реформування діючої системи органів влади в Україні. Усе це свідчить про актуальність теми, необхідності вивчення завдань децентралізації з урахуванням інтересів як центральних органів влади, органів місцевого самоврядування, так і представників територіальних громад.

Постановка завдання. Метою дослідження є обґрунтування сутності терміну «децентралізація» в контексті необхідності реформування системи влади в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перехід до децентралізованого управління є характерною ознакою для великої кількості як розвинених країн, так і країн, що розвиваються. Зазначений процес зумовлений прагненням країн до підвищення ефективності надання державних послуг, усунення макроекономічної нестабільності та прискорення процесу економічного зростання.

Децентралізація виступає однією з форм розвитку демократії, що дозволяє при збереженні держави та її інститутів розширити місцеве самоврядування, активізувати населення на вирішення власних потреб та інтересів, звузити сферу впливу держави на суспільство, замінюючи цей вплив механізмами саморегуляції, виробленими самим суспільством, зменшити витрати держави і платників податків на утримання держапарату і його матеріальних придатків – армію, міліцію тощо [18].

За даними Світового банку, 63 із 75 трансформаційних країн і великих країн, що розвиваються, в

* Науковий керівник: Крисоватий А.М. - д.е.н., професор